

Henni Hemminki

Pienet tilitoimistot digitalisaation murroksessa

Opinnäytetyö

Kevät 2020

SeAMK Liiketalous ja Kulttuuri

Tradenomi (AMK, Liiketalous)

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketoiminta ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Liiketalous

Tekijä: Henni Hemminki

Työn nimi: Pienet tilitoimistot digitalisaation murroksessa

Ohjaaja: Henri Teittinen

Vuosi: 2020 Sivumäärä: 35 Liitteiden lukumäärä: 1

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan pienten tilitoimistojen digitalisaatiota. Opinnäytetyö jakautuu kahteen osaan, teoriaan ja käytäntöön. Teoriassa käydään läpi digitalisaatiota, kirjanpitoa sekä digitalisaatiota kirjanpidossa. Käytännön osuus toteutettiin haastattelemalla tilitoimistoja Etelä-Pohjanmaan alueella.

Digitalisaatiolla ei ole tarkkaa määritelmää, vaan sitä käsitellään enemmän esimerkkien kautta. Kirjanpidon päätarkoituksena on yritystoiminnan tuloksen selvittäminen. Työssä myös käsitellään, kuinka digitalisaatio vaikuttaa kirjanpidossa.

Käytännön osuudessa haastateltiin kuutta tilitoimistoa. Kyselyt lähetettiin tilitoimistoille sähköpostitse. Tilitoimistoilta kysyttiin, onko heillä käytössä sähköistä järjestelmää ja kuinka asiakkaat ovat ottaneet sen käyttöön. Lisäksi kysyttiin tilitoimistojen kokemuksia sähköisistä järjestelmistä.

Tutkimuksessa selvisi, että pienet tilitoimistot tarjoavat sähköisiä taloushallinnon palveluja. Tutkimuksessa ilmeni, että käyttö on vähäistä. Asiakkaat eivät ole ottaneet sähköisiä palveluita kovinkaan paljon käyttöön, ja suurimpana esteenä pidettiin hintaa. Myös ennakkoluulot vaikuttavat sähköisten järjestelmien käyttöönottoon.

Avainsanat: digitalisaatio, sähköinen taloushallinto, tilitoimisto

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School Business and Culture

Degree programme: Business Management

Author: Henni Hemminki

Title of thesis: Small accounting firms at the breaking point of digitalization

Supervisor: Henri Teittinen

Year: 2020

Number of pages: 35

Number of appendices: 1

This thesis explores the digitalization of small accounting firms. The thesis is divided into two parts, theory and practice. The theoretical section goes through digitalization, accounting, and digitalization in accounting. The practical part was carried out by interviewing accounting firms in the South Ostrobothnia region.

Digitalization does not have a precise definition, but it is treated more by way of example. The main purpose of accounting is to determine the result of business operations. The paper also discusses the effects of digitalization on accounting.

In the practical section of the thesis, six accounting firms were interviewed. The inquiries were sent to the accounting firms by email. The accounting firms were asked if they had an electronic system in place and how their customers had implemented it. Moreover, the accountants were asked about their experiences with electronic systems.

The study found that small accounting firms provide electronic financial management services. The study revealed that their use is scarce. They have not been widely adopted by customers, and the main obstacle to this was the price. Prejudice also influences the introduction of electronic systems.

Keywords: digitalization, electronic financial management, accounting firm

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo.....	6
Käytetyt termit ja lyhenteet.....	7
1 JOHDANTO.....	8
1.1 Tutkimustavoite.....	8
1.2 Työn rakenne.....	9
2 DIGITALISAATIO.....	10
2.1 Mitä on digitalisaatio?.....	10
2.2 Digitalisaation historia.....	10
2.3 Digitalisaatio Suomessa.....	11
3 KIRJANPITO.....	13
3.1 Kirjanpidon historia.....	13
3.2 Kirjanpidon tarkoitus.....	13
3.3 Tehtävät ja lajit laskentatoimessa.....	15
3.4 Kirjanpidonvelvollisuus.....	16
4 DIGITALISAATIO KIRJANPIDOSSA.....	17
4.1 Sähköinen taloushallinto.....	17
4.2 Tositteet digitalisaatiossa.....	18
4.3 Digitalisaation hyödyt.....	18
5 TUTKIMUSMENETELMÄ.....	20
5.1 Tutkimusmenetelmän kuvaus.....	20
5.2 Aineiston kerääminen.....	21
6 TULOSTEN ANALYSOINTI.....	23
6.1 Henkilöstö.....	23
6.2 Sähköisten palveluiden tarjoaminen.....	24
6.3 Sähköisen järjestelmän esteitä.....	24
6.4 Tilitoimistojen oma kokemus sähköisistä järjestelmistä.....	25

6.4.1 Hinnoittelu	25
6.4.2 Sähköisen kirjanpidon hyödyt	26
6.4.3 Sähköisten järjestelmien sopivuus asiakkaille.....	27
7 POHDINTA	29
7.1 Sähköisten palveluiden käyttöönotto yrityksissä	29
7.2 Esteet sähköisille järjestelmille.....	29
7.3 Johtopäätökset.....	30
7.4 Jatkotutkimukset	31
LÄHTEET	32
LIITTEET	35

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1 Internetin käyttö matkapuhelimella, kannettavalla tietokoneella ja tabletilla muualla kuin kotona tai työpaikalla 2014.....	12
Kuvio 2 Kirjanpidon kulku liiketapahtumasta tilinpäätökseen.....	13
Kuvio 3 Laskentatoimen tehtävät ja lait.....	15
Kuvio 4. Taloushallinnon kehitysvaiheet.....	17
Kuvio 5. Verkkolaskun kulku.....	18
Taulukko 1. Tutkimusmenetelmät	20
Taulukko 2. Perustiedot haastatelluista.....	23

Käytetyt termit ja lyhenteet

Kahdenkertainen kirjanpito

Kirjanpilotapa, jossa jokainen tapahtuma merkitään mistä raha on otettu ja mihin se on laitettu. Tapahtumat siis kirjataan kahdelle tilille.

Yhdenkertainen kirjanpito

Yhdenkertaisessa kirjanpidossa tapahtumat kirjataan vain yhdelle tilille.

Sähköinen järjestelmä

Taloushallinto-ohjelma, joka toimii pilvipalveluna. Järjestelmä, johon pääsee kirjautumaan missä ja milloin tahansa verkkopäätteellä.

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimustavoite

Sähköinen taloushallinto on tätä päivää. Perinteistä taloushallintoa korvataan sähköisellä taloushallinnolla yhä enemmän. Sähköinen taloushallinto tulee helpottamaan tilitoimistojen asiakkaiden taloushallintoa sekä tilitoimiston omia töitä. Rutiinitöitä jää pois ja uusia tehtäviä tulee tilalle. Tilitoimistojen työn kuva muuttuu enemmän konsultoivammaksi. Sähköinen taloushallinto mahdollistaa sen, että yrittäjä tekee itse osan taloushallinnon rutiinitöistä.

Työn tarkoituksena on selvittää tilitoimistojen sähköistä taloushallintoa. Tutkimuskohteeksi valitaan alle kymmenen henkilöä työllistävät tilitoimistot Etelä-Pohjanmaan alueelta. Työssä ei lähdetä tutkimaan isoja tilitoimistoja. Isot tilitoimistot tarjoavat sähköisiä taloushallintopalveluja. Isoilla toimistoilla voi olla käytössä useita sähköisen taloushallinnon ohjelmia. Tutkimuksessa keskitytään selvittämään, miten pienet tilitoimistot ovat ottaneet käyttöön sähköisiä taloushallintojärjestelmiä vai onko niitä otettu ollenkaan. Samalla selvitetään, mitä ohjelmia on otettu käyttöön, jos niitä on käytössä. Tutkimuksessa selvitetään asiakasyritysten suhtautumista sähköisiin järjestelmiin tilitoimiston näkökulmasta. Tilitoimistojen omaa suhtautumista sähköiseen taloushallintoon käsitellään tässä työssä myös.

Opinnäytetyölle ei ole toimeksiantajaa. Tällaiseen opinnäyteaiheeseen olen päätenyt siksi, että aihealue kiinnostaa itseäni. Opiskelun aikana koulussa on paljon puhuttu siitä, että digitalisaatio tulee mullistamaan taloushallinnon. Itseäni kiinnostaa tietää, onko digitalisaatio pienissä tilitoimistoissa niin pitkällä kuin väitetään. On mielenkiintoista tietää, miten tilitoimistot suhtautuvat sähköiseen taloushallintoon ja miten tilitoimistojen asiakkaat suhtautuvat siihen. Mielestäni aihe on ajankohtainen ja kiinnostava.

Kwokin (2017) työssä tutkittiin, mitä digitalisaatio on pienten tilitoimistojen näkökulmasta. Tutkimuksessa tilitoimistot näkivät digitalisaatio mahdollisuutena. Suurimpana haasteena on sopivan järjestelmän löytäminen ja käyttöön ottaminen. Myös työnkuvan odotettiin muuttuvan digitalisaation myötä.

Thorsin (2013) työssä tutkittiin, miten sähköisen taloushallinto on Seinäjoen alueella toimivien tilitoimistojen ja heidän asiakkaiden osalta otettu käyttöön. Tutkimus tehtiin kyselytutkimuksena 98 yritykseen ja kyselyyn vastasi 32 yritystä. Tutkimuksen perusteella suurin osa tilitoimistoista tarjoaa asiakkailleen mahdollisuutta sähköiseen taloushallintoon.

Lehtiartikkeleita ja blogeja aiheesta on runsaasti. Artikkeleiden ja blogien viesti on, että tilitoimistojen sähköistyminen on pitkällä. Tilitoimistoammattilaisten työn kuva on muuttunut. On mahdollista esimerkiksi käyttää omaa osaamista laajemmin. Työn joustavuus on kasvanut, koska työ ei ole vain toimistolle. (Similä 2017.)

1.2 Työn rakenne

Työssä lähdetään liikkeelle käymällä läpi teorian kautta, mitä on digitalisaatio. Mikä on digitalisaation määritelmä ja mistä digitalisaatio on lähtenyt liikkeelle. Kirjanpito ja digitalisaatio kirjanpidossa käsitellään myös teoriaosuudessa. Digitalisaatio tuo mukanaan monia muutoksia ja ne tulevat vaikuttamaan myös työelämässä. Teoriassa käydään myös läpi mistä digitalisaatio on lähtenyt liikkeelle ja kuinka tämä tuo mukanaan murroksen nykyelämäämme. Yritykset elävät digitalisaation murroksen kautta ja tämä tuo varmasti yrityksille rakenteellisia muutoksia.

Kirjanpidosta käsitellään lyhyesti kirjanpidon historiaa. Kirjanpidon tehtävät ja lajit käydään läpi sekä kirjanpidon tarkoitus. Teoriaosuudessa kerrotaan myös kirjanpitovalmiudesta. Digitalisaatiosta kirjanpidossa kerrotaan sähköisestä taloushallinnosta, tositteista digitalisaatiossa sekä digitalisaation hyödyistä.

Ennen varsinaista tutkimusta kuvataan tutkimusmenetelmiä ja kerrotaan aineiston keräämisestä. Työn loppuvaiheessa analysoidaan tulokset ja tehdään pohdinnat.

2 DIGITALISAATIO

2.1 Mitä on digitalisaatio?

Terminä digitalisaatio on hankala, koska sillä ei ole yhtä vakiinnuttua määritelmää. Digitalisaation perusteena on kuitenkin mahdollisuus käyttää digitaaliteknologiaa jokapäiväisessä elämässä. Digitalisaatiota voidaan siis kutsua jopa kolmanneksi teolliseksi vallankumoukseksi. (Juhanko & Jurvansuu ym. 2015.) Tämän takia digitalisaatiosta ei ole vielä kunnollista määritelmää, vaan sitä määritellään esimerkkien avulla. Kaikissa näissä esimerkeissä on aiheena uudistuminen, jonka mahdollistaa digitalisaatio. Digitalisaation ansioista tapamme hoitaa arkisia asioita on muuttunut. Tämän takia myös tapa, jolla etsiä tietoa on muuttunut. Digitalisaatio tulee vaikuttamaan myös yritysmaailmassa kansainvälisistä yrityksistä paikallisiin. Tämä tulee myös vaikuttamaan siihen, kuinka yritykset toteuttavat strategiansa tulevaisuudessa. (Ilmarinen & Koskela 2015, 9–22.)

Digitalisaatio aiheuttaa murroksia työtehtävissä ja ammateissa. Digitaalisuudessa on kyse Mooren lain mukaisesta kehityksestä eli vauhti kiihtyy hitaan alun jälkeen moninkertaiseksi. Tämä tarkoittaa ammateissa rakenteen ja sisällön muutosta, mutta muutos ei kuitenkaan ole lopullista vaan enemmänkin toimenkuvien muutosta. (Pajarinen 2014.) Tämä tulee aiheuttamaan muutoksia yritysten kilpailutuksessa esimerkiksi rajojen pienentyessä. Tämän takia yritysten on lisättävä innovaatio astetta erottuakseen joukosta. Yritysten on oltava myös valmiita uudenlaisen osaamisen oppimiseen. Digitalisaation avulla voidaan parantaa siis yritysten kilpailukykyä, kannattavuutta, sekä kasvua. (Ilmarinen & Koskela 2015, 13–14.)

2.2 Digitalisaation historia

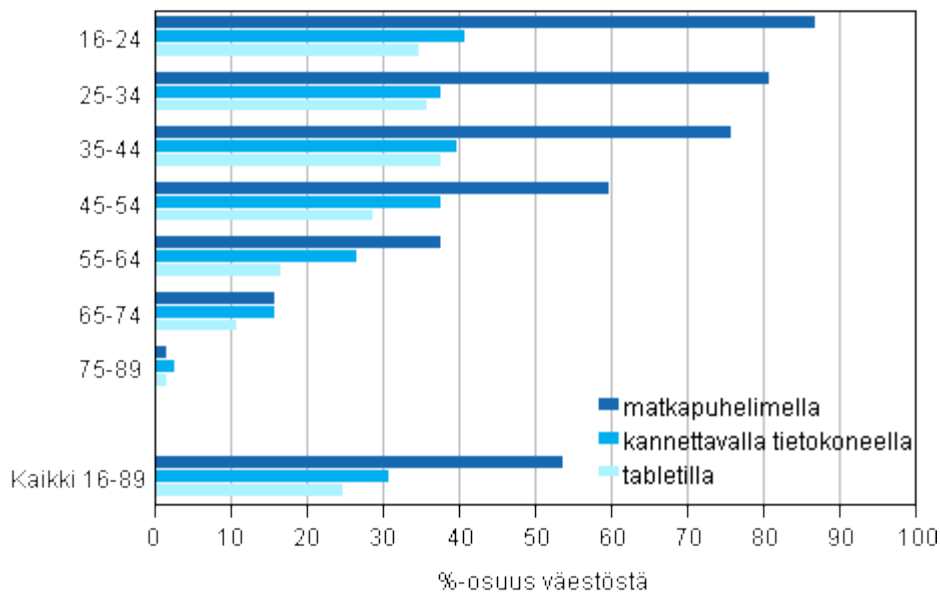
Digitalisaatio on ollut jo käynnissä kauan. Tämä on mahdollistanut teknologian lisääntyneen käytön halvemmalla. Ensimmäiset havainnot tulivat esille Mooren lain mukana vuonna 1965. Vaikka digitalisaatiosta puhuttiin kauan, on se tullut esille vasta viime vuosina kaikille. Varsinainen digitalisaatio käsite on tullut käyttöön vasta 2000-luvulla. Digitaalinen kehittymiskulku on myös tulossa vahvemmin esille. Täyttä

varmuutta tästä kehityksestä ei vielä ole, mutta digitaaliset palvelut, jotka kykenevä toimimaan kuin ihminen tulevat lisääntymään. Tällä hetkellä kuitenkin suurimpana digitalisaation murroksena toimii verkkokaupat ja mobiililaitteet. (Ilmarinen & Koskela 2015, 21–22, 27, 29–30.)

2.3 Digitalisaatio Suomessa

Digitalisaatio Suomessa yritysten näkökulmasta on monimutkainen. Osa on päässyt hyvin mukaan digitalisaatioon mukaan ja osa ei. On myös yrityksiä, jotka ovat päässeet osin mukaan digitalisaatioon. Ilmarinen ja Koskela (2015, 15) toteavat, että jättäytymällä digitalisaatiosta pois voi olla suuri riski yrityksille, jättämättä huomioimatta digitalisaation, estää sen tuomat mahdollisuudet.

Tällä hetkellä on käynnissä isoja rakenteellisia muutoksia, jotka ovat lähteneet liikkeelle digitalisaatiosta. Digitalisaatio on johtanut eri alat etsimään uusia toimivampia toimintatapoja, joista löytyy myös paljon joustoa. Tämä on aiheuttanut Suomen nousun digitalisaation edelläkävijäksi, mikä on myös tuonut hyvät edellytykset kilpailutukselle. (Valtionvarainministeriö 2016.) Suomen tavoitteena on saada suotuisa toimintaympäristö digitaalisille palveluille. Hankkeen tavoite on saada julkiset palvelut digitaaliseen muotoon. Tavoitteena digitalisaatiolla tässä on saada palvelut ensisijaisesti käyttäjälähtöisiksi. Tällä mahdollistetaan myös uusien toimintaympäristöjen luomisen yrityksille. (Valtiovarainministeriö 2016.) Seuraavassa kuviossa on kuvattu internetin käyttöä eri laitteilla.

Kuvio 1. Internetin käyttö matkapuhelimella, kannettavalla tietokoneella ja tabletilla muualla kuin kotona tai työpaikalla 2014 (Tilastokeskus 2014).

Suomessa digitalisaatio on myös aiheuttanut haasteita suomalaisille yritystoiminnalle. Mobiililaitteet ovat muuttaneet tiedonkulun pysyvästi ja tämän takia tietoa on nykyään saatavilla nopeasti kaikille. Tämä on aiheuttanut myös uutta kilpailua yritysten välille. Kuluttajat ovat hintatietoisempia ja osaavat etsiä tietoa helpommin. Älylaitteiden markkinoille tulo toi digitalisaation kaikkien käyttöön. (Filenius 2015, 17–20.)

3 KIRJANPITO

3.1 Kirjanpidon historia

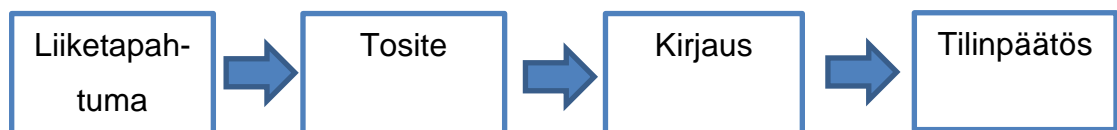
Kahdenkertainen kirjanpito on matemaatikko Luca Paciolin kehittämä. Pacioli kehitti kahdenkertaisen kirjanpidon periaatteet, joiden avulla saavutettiin läpimurto kirjanpidossa. (FaktaCount 2017.)

Ensimmäiset kirjanpitokoneet kehitettiin 1800-luvulla. Nämä koneet olivat lähinnä laskukoneita ja niiden avustuksella kirjanpitoa tehtiin 1980-luvulle saakka. Tietokoneiden yleistyminen 1980-luvulla aiheutti kirjanpidon tietokoneistumisen. Kirjanpidon sähköisten ohjelmien kehitys alkoi tästä. (Heikkinen, [Viitattu 16.2.2020].)

Yksinkertaisesta kirjanpidosta ensimmäiset julkaisut Suomessa julkaistiin 1800-luvulla. Kaksinkertaisesta kirjanpidosta ensimmäiset periaatteet saatiin kuitenkin vasta 1900-luvulla kirjoihin. Kirjanpito oli ensin kauppiaiden käytössä, koska kaupankäynti oli luottokauppana yleisempää kuin käteiskauppana. Laissa ei kuitenkaan vaadittu kirjanpidon tekemistä ennen kuin vasta 1895 osakeyhtiölaissa ja ensimmäinen kirjanpitolaki säädettiin vuonna 1925. (FaktaCount 2017.)

3.2 Kirjanpidon tarkoitus

Kirjanpidossa päätarkoituksena on yritystoiminnan tuloksen selvittäminen. Kirjanpidolla on myös helpompaa tehdä selvitykset Verohallinnolle, sekä muille viranomaisille tarvittavat ilmoitukset. Tämän takia kirjanpidossa on oltava tarkkana, koska sen antama tulos vaikuttaa maksettaviin maksuihin. (Tomperi 2017, 11.)

Kuvio 2. Kirjanpidon kulku liiketapahtumasta tilinpäätökseen (Taloushallintoliitto, [Viitattu 19.11.2019].).

Kirjanpito tuottaa tietoa yritykselle itselle. Tuloslaskelma kertoo toiminnan tuloksesta ja tase kertoo yhtiön maksavalmiudesta ja vakavaraisuudesta. Kirjanpito tuottaa tietoa yrityksen taloudellisesta tilasta myös ulkoisille tulosryhmille. (Talouhallintoliitto, [Viitattu 19.11.2019].)

Kirjanpidolla on yrityksissä myös erilläänpitotehtävä, jolla tarkoitetaan talousyksikön ja yrityksen menoja ja tuloja erillään. Tällä tarkoitetaan, myös että yksityistalouden ja yrityksen tulot ja menot on pidettävä erillään eli erilläpitovelvoite. (Tomperi 2017, 11.) Tuloista ja menoista syntyy kirjanpidossa tositteita, jotka kuvaavat yrityksen liiketapahtumia. Kirjanpitäjät toteuttavat näiden tositteiden avulla kirjanpidon kirjauksia, joiden mukaan laaditaan tilinpäätös. (Talouhallintoliitto, [Viitattu 19.11.2019].) Kirjanpitolaisissa (L 30.12.2015/1620) on oma pykälä 2:5§ kirjanpidon tositteista.

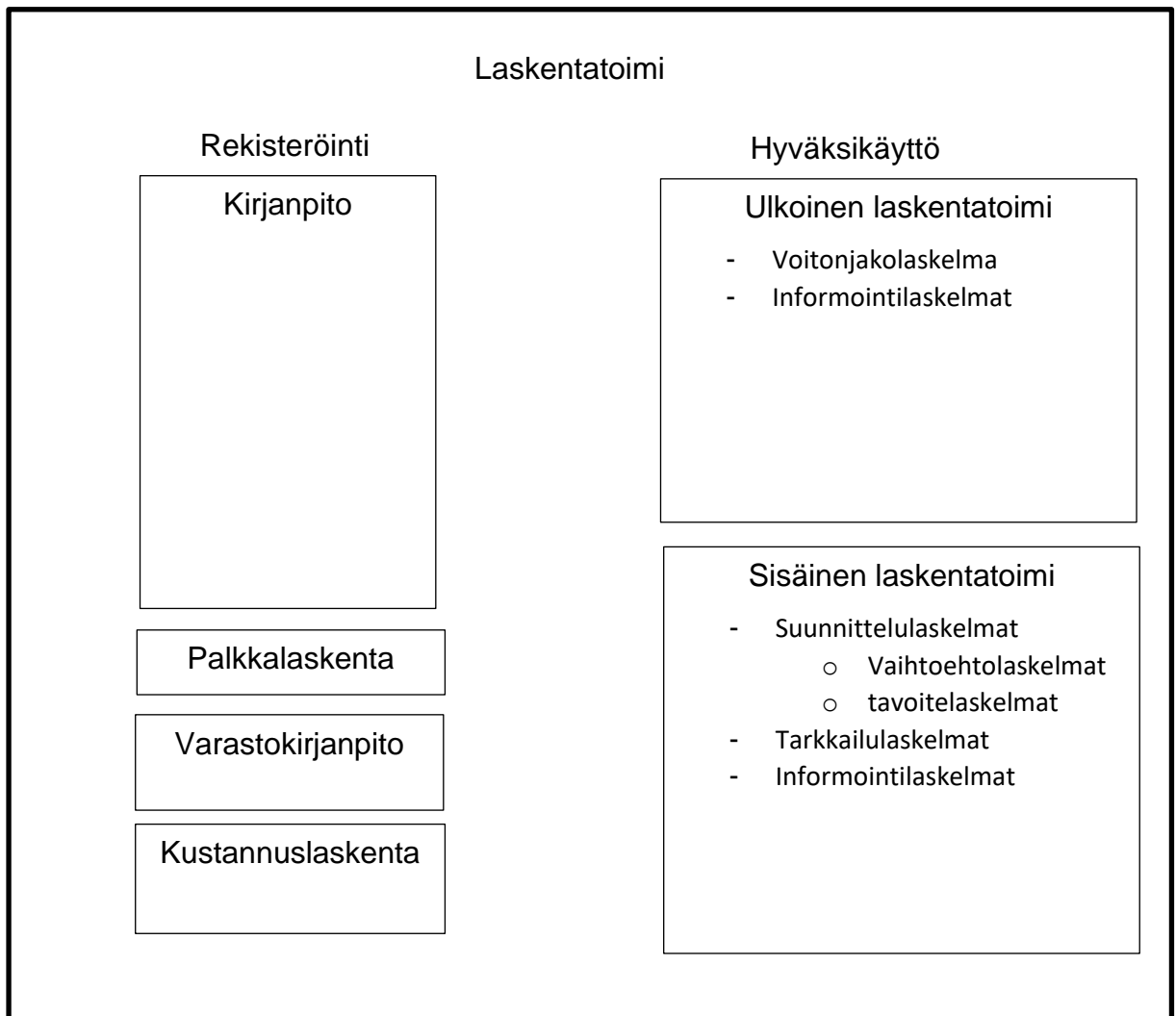
Kirjauksen on perustuttava päivättyyn ja järjestelmällisesti numeroituun tai vastaavalla tavalla yksilöityyn tositteeseen, joka todentaa liiketapahtuman. Liiketapahtuman, tositteiden ja kirjauksen välisen yhteyden tulee olla vaikeuksitta todettavissa.

Menotositteesta on käytävä selville vastaanotettu tuotannon tekijä ja tuotositteesta luovutettu suorite. Tuotannon tekijän vastaanottoajankohta ja suoritteiden luovutusajankohta on voitava osoittaa tositteiden avulla.

Tositteista on käytävä ilmi, mitä on ostettu ja myyty (Talouhallintoliitto, [Viitattu 16.2.2020].).

3.3 Tehtävät ja lajit laskentatoimessa

Laskentatoimessa on tarkoitus kerätä tietoa yrityksestä ja sen toimintaprosesseista. Nämä toimintaprosessit voidaan jakaa tietojen rekisteröintiin. Kirjanpidon tehtävänä on toteuttaa tämä rekisteröinti. (Tomperi 2017, 9.)

Kuvio 3. Laskentatoimen tehtävät ja lajit (Tomperi 2017, 10).

Ulkoisella laskentatoimella seurataan yrityksen oman ja ulkopuolisten talousyksiköiden välisiä liiketoimia. Tämä tarkoittaa siis, että ulkoisen laskentatoimen tehtävänä on tehdä viralliset raportit esimerkiksi tilinpäätös. Ulkoisen laskentatoimen raporteista osa on myös lakisääteisiä, kuten veroilmoitukset. (Tomperi 2017, 10.)

Sisäisen laskentatoimi, jota voidaan myös kutsua johdon laskentatoimeksi. Sisäisen laskentatoimen tekemät raportit palvelevat parhaiten yrityksen johtoa, eikä niiden tekemät raportit ylitä yrityksen sisäistä rajaa. Sisäisellä laskentatoimella seurataan yrityksen reaaliaikaisia tapahtumia. (Tomperi 2017, 10–11.)

3.4 Kirjanpidonvelvollisuus

Kirjanpito on yleensä pakollista ja velvoitteina tähän on yrityksen yritysmuoto ja koko (Taloushallintoliitto, [Viitattu 19.11.2019]). Kirjanpitovelvollisuus on ainakin osakeyhtiöillä, kommandiittiyhtiöillä, avoimilla yhtiöillä, osuuskunnilla, säätiöillä ja yhdistyksillä. Kirjanpitovelvollisten on pidettävä kahdenkertaista kirjanpitoa. Myös toiminnimellä toimivat ammatinharjoittajien on pidettävä kirjanpitoa, mutta sille laaditut vaatimukset ovat kevennettyjä. (Tomperi 2017, 11–12.)

Yrityksen koko vaikuttaa kirjanpidon vaatimuksiin. Kirjanpito ja tilinpäätösvaatimukset kasvavat, mitä suurempi yritys on. Yritykset ryhmitellään eri kokoluokkiin mikroyrityksiin, pienyrityksiin ja suuryrityksiin. Uusi kirjanpitolaki (L 30.12.2015/1620, 1 luku, 4 a–b§) toi helpotuksia mikro- ja pienyritysten kirjanpidon ja tilinpäätöksen laatimiseen. Lisäksi on keskisuuria yrityksiä, jotka jäävät pien- ja suuryritysten väliin, mutta ne eivät voi käyttää mikro- ja pienyritysten helpotuksia, eikä tarvitse noudattaa suuryritysten vaatimuksia. (Taloushallintoliitto, [Viitattu 19.11.2019].)

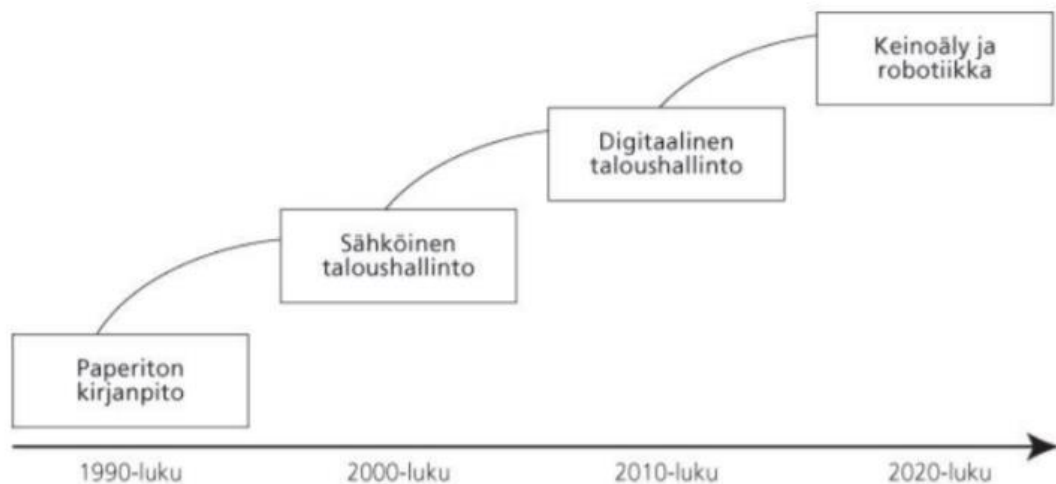
Kirjanpitolain (L 30.12.1997/1336) mukaan oikeushenkilöistä kirjanpitovelvollisia ovat avoin yhtiö, osakeyhtiö, kommandiittiyhtiö, osuuskunta, säätiö, yksityisoikeudellinen oikeushenkilö ja uskonnonvapauslain (L 6.6.2003/453) mukainen rekisteröity yhdyskunta tai paikallisyhteisö. Toiminimen harjoittaja voi valita pitääkö yhdenkertaista vai kahdenkertaista kirjanpitoa, jos yksi seuraavista raja-arvoista ylittyy päättäneellä ja sitä edeltäneeltä tilikaudelta: yrityksen tase 100 000 euroa, liikevaihto tai sitä vastaava tuotto on 200 000 euroa ja palveluksessa yli kolme henkilöä (Taloushallintoliitto, [Viitattu 19.11.2019].).

4 DIGITALISAATIO KIRJANPIDOSSA

4.1 Sähköinen taloushallinto

Digitalisaatio aiheuttaa murroksen myös taloushallinnon alalla. Digitalisaatio tulee muuttamaan yritysten toimintatapoja ja antamaan niille uusia mahdollisuuksia. (Gartner Glossary, [Viitattu 1.2.2020].) Vaikka yritys siirtyisi sähköiseen taloushallintoon tämä ei kuitenkaan tarkoita koko kirjanpidon automatisointia vaan enemmänkin hyödyntää näitä sähköisiä kanavia. Sähköinen kirjanpito voikin olla osaavissa käsissä tehokas työväline. (Yrittäjät 2004.)

Digitaalisella taloushallinnolla ei kuitenkaan tarkoiteta aina samaa asiaa kuin sähköinen kirjanpito. Tämä tarkoittaa enemmän kirjanpidon sähköisten tositteiden esittämistä lakisääteisellä tavalla. Digitalisaatiolla tarkoitetaan paljon enemmän kuin pelkästään manuaalista taloushallinnon prosessia. Toisin sanoen kirjanpito ei muutu digitaaliseksi, jos esimerkiksi tositteet skannataan sähköiseen muotoon. Digitalisaatioon liittyy myös vahvasti automatisaatio kirjanpidossa, kuten sähköisten verkkolaskujen teko. (Lahti & Salminen 2014, 26–28.)

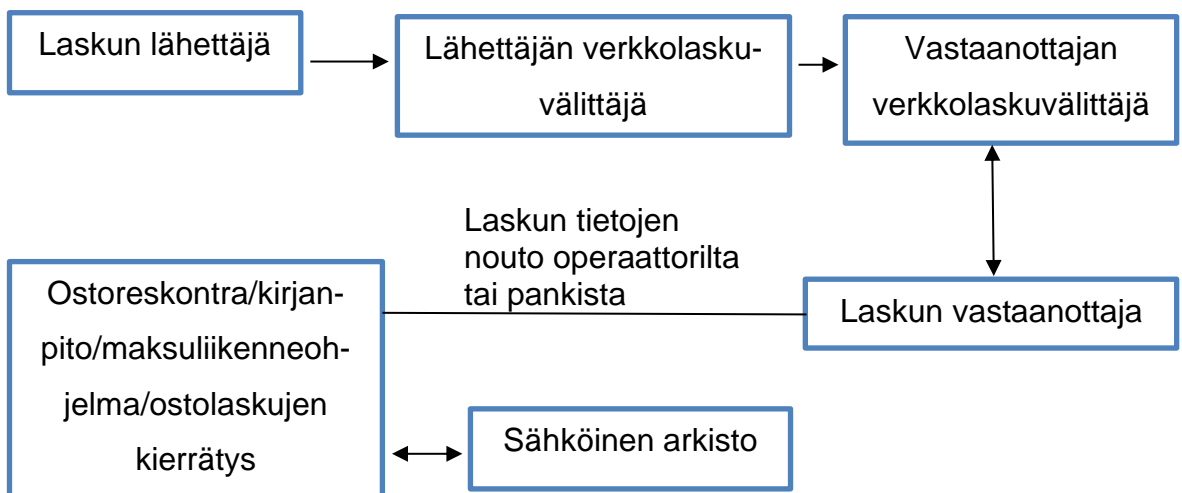
Kuvio 4. Taloushallinnon kehitysvaiheet (Lahti & Salminen 2014, 27).

Taloushallinnossa sähköistäminen tarkoittaa taloushallinnon tehostamista hyödyntämällä internettiä, tietotekniikkaa, sovelluksia, itsepalvelua, integrointia, sekä sähköisiä palveluita. Tällä saadaan myös tehostettua yrityksen toimintaa. Sähköisessä

taloushallinnossa on tarkoituksena automatisoida ja sähköistää taloushallinnon tehtäviä. Esimerkkejä tästä on asiatarkastus, ostolaskujen hyväksyminen ja vastaanotto, sekä kirjanpito ja ilmoitukset viranomaisille. Tällä pyritään taloushallinnon automatisaation kirjanpidossa, automatisoimalla eri työvaiheet. (Lahti & Salminen 2014, 26–27.)

4.2 Tositteet digitalisaatiossa

Sähköisen kirjanpidon perustana on verkkolaskut, joiden avulla pystytään automatisoimaan kirjanpitoa. Tällä ei kuitenkaan pystytä kokonaisvaltaiseen automatisointiin, vaan liittämällä nämä laskut taloushallinnon järjestelmään saadaan irti suurimmat hyödyt. (Yrittäjät 2014.)

Kuvio 5. Verkkolaskun kulku (Tomperi 2017, 140).

4.3 Digitalisaation hyödyt

Digitalisaatiossa suurin hyöty taloushallinnon kannalta on verkkolaskujen automatisaatio. Verkkolaskuilla saadaan vähennettyä laskujen käsittelykustannuksia paljon verrattuna paperilaskuihin. Verkkolaskuilla saadaan laskut käsiteltyä nopeampaa ja ne voidaan arkistoida helpommin. Sähköisestä laskutuksesta on myös hyötyä vastaanottajalle. Lasku voidaan kirjata automaattisesti oikealle tililleen, jolloin käsittelyvirheet vähenevät. Tilitoimistoissa sähköiseen taloushallintoon siirtyminen nopeut-

taa kirjanpidon prosesseja ja rutiinin omaiset työt vähenevät. (Yrittäjät 2014.) Paperiton sähköinen kirjanpito mahdollistaa reaaliaikaisen tiedon keruun ja tällä pystytään nopeuttamaan taloushallinnon prosesseja (Lahti & Salminen 2014, 26–27).

5 TUTKIMUSMENETELMÄ

5.1 Tutkimusmenetelmän kuvaus

Perinteisimmät tutkimusmenetelmät ovat kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen tutkimus. Kvantitatiivinen tutkimus on määrällistä tutkimusta eli se perustuu tutkitun kohteen kuvaamiseen, sekä tulkitsemiseen numeroiden ja tilastojen avulla. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa on yleensä enemmän laskennallista ja tilastollista analyysiä. (Jyväskylän yliopisto 2015.)

Taulukko 1. Tutkimusmenetelmät (Tee tutkimus 2015.).

Määrällinen tutkimus (Quantitative research)	Laadullinen tutkimus (Qualitative research)
Laajat määrälliset aineistot (esim. tilastot)	Pienempi aineisto, aineiston laadun merkitys
Mittaaminen ja testaaminen	Havainnointi ja tulkitseminen
Tutkija aineistostaan ulkopuolinen	Tutkija aineiston tulkitsijana
Vastaa kysymykseen 'kuinka suuri' , 'montako'	Vastaa kysymykseen 'miksi', 'millainen'
Yleistettävyyys	Joustavuus

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa eli laadullisessa tutkimuksessa, jossa aineisto on yleensä suppeampi ja halutaan ymmärtää vastaamalla haluttuun kysymykseen (Jyväskylän yliopisto 2015.). Työssä lähdetään siis työstämään kvalitatiivista tutkimusta eli aineisto tulee olemaan suppea, jolla lähdetään hakemaan vastausta tutkittavaan kysymykseen.

Tässä työssä tutkimus tehdään teemahaastatteluna eli puolistrukturoituna haastatteluna. Teemahaastattelussa haastattelu kohdennetaan tiettyihin teemoihin. Kysymykset ovat kaikille samat, ennalta määrätty. Kysymyksiin haastateltavat vastaavat omin sanoin, eikä vastausvaihtoehtoja ole valmiiksi annettu. Haastattelussa edetään tiettyjen keskeisenä pidettyjen teemojen varassa. (Hirsjärvi & Hurme 2001,48.)

5.2 Aineiston kerääminen

Työssä lähdetään toteuttamaan kvalitatiivista tutkimusta haastatteluiden muodossa. Työssä haastatellaan tilitoimiston pitäjiä, sekä tilitoimiston työntekijöitä. Työssä tullaan käyttämään samaa kysymyspohjaa kaikelle haastateltaville, joissa käsitellään tilitoimistojen digitalisoitumista. Tavoitteena on siis saada tarkempi ymmärrys, miksi osa tilitoimistoista on siirtynyt digitalisaation mukana ja osa ei. Kvantitatiivista tutkimusta työssä ei käytetä, koska numeerinen vastaus ei ole työn haluttu vastaus. Työn haastatteluilla on tarkoitus kerätä mahdollisimman monipuoliset vastaukset asiasta.

Tutkimuksen kohderyhmäksi valittiin pienet alle kymmenen henkeä työllistävät tilitoimistot. Tutkimuksessa haastateltiin sekä taloushallintoliiton auktorisoituja jäseniä että ei auktorisoituja tilitoimistoja. Suomessa suurin osa on pieniä tilitoimistoja ja sen vuoksi kohderyhmäksi valittiin pienet tilitoimistot. Tilitoimistojen koko tosin ainakin Etelä-Pohjanmaalla on kasvanut yritysostojen ja yhdistymisien kautta. Isoissa toimistoissa digitalisaatioon siirtyminen on tapahtunut ripeämmin kuin pienissä tilitoimistoissa. Isoissa tilitoimistoissa voi olla tarjolla useita eri sähköisiä järjestelmiä asiakkaille, kun taas vastaavasti pienillä tilitoimistoilla voi käytössä yksi sähköinen järjestelmä tai vain perinteinen kirjanpito-ohjelma. Pienissä tilitoimistoissa voi olla tilanne se, että sähköisiin järjestelmiin on juuri siirrytty tai vasta suunnitellaan sitä. Tutkimukseen ei kuitenkaan otettu 1–2 henkilön tilitoimistoja, koska näin pienillä tilitoimistoilla digitalisaatiolla ei ole suurta merkitystä.

Kohderyhmäksi valittiin yli kolme henkilöä, mutta alle kymmenen henkilöä työllistäviä tilitoimistoja Etelä-Pohjanmaan alueelta. Kysymykset lähetettiin sähköpostilla seitsemälle tilitoimistolla tammikuussa. Tilitoimistoille lähetetyt kysymykset löytyvät liitteistä. Tammikuu valittiin ajankohdaksi siksi, että tilitoimistojen kevätkiireet eivät ole vielä alkaneet. Vastaukset tulivat nopeasti. Yksi tilitoimisto ei vastannut kysymyksiin. Vastauksia saatiin siis kuudesta tilitoimistosta.

Kaikki haastateltavat olivat joko yhtiön omistajia tai päällikköasemassa olevia henkilöitä. Haastattelut olisi voinut tehdä henkilöhaastatteluina tilitoimistoissa, mutta koska tilitoimistot sijaitsevat eri puolilla Etelä-Pohjanmaata, olisi ehkä ollut hankala käydä erikseen jokaisessa paikan päällä. Lisäksi haastatteluajan sopimisessa olisi

voinut olla haasteita. Haastattelut olisi voinut tehdä myös puhelimitse. Puhelinhaastattelussa vastaukset kysymyksiin olisivat saattanut jäädä suppeiksi. Päädyin esittämään kysymykset sähköpostilla, koska tällöin haastateltava pystyi vastaamaan kysymyksiin silloin kun itselle parhaiten sopi. Sähköpostitse tehty haastattelu toimi hyvin, koska vain yksi tilitoimisto jätti vastaamatta kysymyksiin.

Sähköpostiviestit lähetettiin 19.1.2020 seitsemään tilitoimistoon. Vastaukset tulivat alle viikossa kuudelta tilitoimistolta. Haastateltavat vastasivat kaikkiin esitettyihin kysymyksiin. Aihe tuntui kiinnostavan tilitoimistoja ja se koettiin ajankohtaiseksi.

6 TULOSTEN ANALYSOINTI

Haastateltavia tilitoimistoja oli kuusi. Tilitoimistoihin viitataan tästä eteenpäin toimistoina A-F. Jokainen toimisto vastasi kaikkiin kysytyihin kysymyksiin. Joillakin tuli vielä vapaalla sanalla mielipiteitä liittyen aiheeseen. Alla olevassa taulukossa on kerrottu toimistojen henkilöstömäärä, onko mahdollisuutta sähköiseen järjestelmään ja jos on, mikä järjestelmä heillä on käytössä.

Taulukko 2. Perustiedot haastatelluista.

	Toimisto A	Toimisto B	Toimisto C	Toimisto D	Toimisto E	Toimisto F
Henkilöstömäärä	6	7	5 + 2 harjoittelijaa	4	8	4
Onko sähköinen järjestelmä	On	On	On	On	Ei	Ei
Mikä ohjelma	Procountor	Procountor	Procountor	Fennoa	Suonentieto	Suonentieto
Monta-% asiakkaista käyttää ohjelmaa	15%	1% (otettu hiljattain käyttöön)	10%	3% (otettu hiljattain käyttöön)	-	-

Kaikilla tilitoimistoilla on edelleen käytössä perinteinen kirjanpito-ohjelma. Tilitoimistoilla on käytössä Asteri-, Nova-, Tikon-, ja Suonentieto- kirjanpito-ohjelmia. Asiakkaat toimittavat aineiston paperisena, jonka mukaan kirjanpitäjä syöttää tiedot kirjanpito-ohjelmaan.

6.1 Henkilöstö

Kaikissa haastateltavissa yrityksissä työskentelee 4-8 henkilöä. Toimisto C:llä on myös kaksi harjoittelijaa. Sähköisen järjestelmän käyttöönotto ei ole riippuvainen henkilöstön määrästä alle kymmenen hengen tilitoimistoissa. Esimerkiksi toimisto E:llä oli eniten työntekijöitä, mutta heillä ei ole sähköistä järjestelmää. Sen sijaan toimisto D:llä ja F:llä oli sama henkilöstömäärä, mutta toisella on sähköinen järjestelmä ja toisella ei. Henkilöstömäärällä ei ole vaikutusta sähköisen järjestelmän käyttöönotossa.

6.2 Sähköisten palveluiden tarjoaminen

Toimisto A, B ja C:llä kaikilla on sama sähköinen Procounter-ohjelma. Toimisto A:lla on suurin prosenttiosuus asiakkaista, jotka ovat siirtyneet sähköiseen järjestelmään. Toimisto C:llä on siirtymävaihe menossa ja toimisto B on vasta ottanut ohjelman käyttöön.

Toimisto A:n mielestä sähköiset järjestelmät ovat tulevaisuutta ja perinteinen kirjanpito tulee jäämään vähemmälle. Perinteinen kirjanpito tulee kuitenkin pysymään rinnalla, koska kaikki asiakkaat eivät halua sähköistä järjestelmää. Toimiston asiakkaista 15% on siirtynyt sähköiseen järjestelmään. Sen sijaan toimisto B:llä vain 1% ja toimisto C:llä 10% on siirtynyt sähköiseen järjestelmään. Toimisto D on ottanut käyttöön Fennoa-järjestelmän. Asiakkaista on 3% ottanut uuden järjestelmän käyttöön, joten toimistolla on myös siirtymävaihe menossa.

Toimistoilla E:llä ja F:llä ei ole vielä käytössä sähköistä järjestelmää, mutta alustavia suunnitelmia on. Toimisto E:n on tarkoitus investoida uuteen järjestelmään lähivuosien aikana. Toimiston nykyinen kirjanpito-ohjelma toimii yhteistyössä Heeroksen kanssa, joten se voi olla vaihtoehto lähivuosina. Toimisto F on kokeillut ottaa sähköisen toimintajärjestelmän käyttöönsä, ja he ovat suunnitelleet sen tarjoamista asiakkaille. Asiakkaille mahdollisuutta tarjotaan siten, kun ovat itse päässeet sisään systeemiin.

6.3 Sähköisen järjestelmän esteitä

Toimisto A:n mukaan iäkkäämmät yrittäjät eivät ole innostuneita uusista järjestelmistä. He haluaisivat, että asiat tehdään kuin ennenkin. Yhtä lailla nuorissa yrittäjistä löytyy henkilöitä, jotka eivät halua sähköistä järjestelmää. He eivät halua tehdä työtä tietokoneen kanssa, vaan haluavat tehdä työn perinteisesti. Hintaa on myös yksi esteistä. Yrittäjillä ei välttämättä ole käsitystä, kuinka aikaa säästävää sähköiseen järjestelmään siirtyminen voi olla pidemmällä aikavälillä. Toimisto B ja C olivat samoilla linjoilla muiden kanssa ja piti suurimpana esteenä hintaa.

”Osalle asiakkaista on hinta eräänlainen este, mutta silloin ei oikein ymmärretä kokonaisuutta, mitä sähköinen järjestelmä vaikuttaa esim. yrittäjän ajankäyttöön. Säästää kuulemma runsaasti aikaa!” (Toimisto A.)

Toimisto D:n mukaan asiakkaat vastustavat muutosta. He eivät halua luopua vanhasta järjestelmästä ja opetella uutta järjestelmää. Asiakas kokee uudet asiat vaikeana, joita ei pysty hallitsemaan. Toimisto E on samoilla linjoilla, eli ennakkoluulot ovat suurin este. Toimisto F:n mukaan uudessa järjestelmässä on oppimisvaikeuksia, joten he eivät vielä uskalla tarjota sähköistä toimintaympäristöä asiakkaille. Myös hinta on noussut kynnyskysymykseksi keskusteluissa. Asiakkaat eivät ole valmiita maksamaan sähköisen järjestelmän käytöstä enemmän kuin perinteisestä.

”Asiakkailla keskusteluissa kynnyskysymyksenä tuntuu olevan hinta. He eivät ole valmiita maksamaan siitä, että saman palvelunosto maksaakin enemmän, kun ohjelmistomaksut säilytetään heille.” (Toimisto F.)

6.4 Tilitoimistojen oma kokemus sähköisistä järjestelmistä

6.4.1 Hinnoittelu

Toimisto A:n mielestä sähköinen järjestelmä on hintavampi, mutta erilliskustannukset jäävät pois. B:n mielestä ongelmana on myös hinta. Toimisto B:n mukaan asiakkaat eivät hahmota kirjanpidon hintaa, koska osa hinnasta maksetaan järjestelmän toimittajalle. Hinta-arvion anto kirjanpidon kokonaishinnasta on hankala. Kun osa tuotoista siirtyy sähköisen järjestelmän ylläpitäjälle tilitoimistojen työmäärä saattaa vähentyä ja se vaikuttaa yhtiön liikevaihtoon.

Toimisto C on esitellyt järjestelmää asiakkaille, mutta asiakkaat kokevat sen kalliiksi. Toisaalta C:n mukaan hinta on liian kova pienille yrityksille, ettei edes siirto kannata. Hinnoittelu on C:n mukaan pyritty pitämään samassa, ettei hinnat lähtisi nousuun. Työt veloitetaan tehtyjen tuntien perusteella. Toimisto D:n mukaan hinnoittelu on vielä alkuvaiheessa, koska kokemus on niin vähäistä sähköisistä järjestelmistä. Sähköinen järjestelmä on ollut niin vähän aikaa käytössä.

”Hinnointelu on pyritty pitämään saman, ei ainakaan isompana.” (Toimisto C.)

Toimisto E:llä ei ole vielä sähköistä järjestelmää, joten he eivät kommentoineet hinnoittelusta. Heillä on niin pieniä asiakkaita, joten heidän siirtonsa sähköiseen järjestelmään on turhaa. Hinta saattaa tulla esteeksi. Lisäksi asiakas haluaa toimia vielä perinteisen menetelmien mukaan. Osa asiakkaista ovat myös niin iäkkäitä ja heillä ei ole käytössä sähköisiä tunnuksia tai laitteita. Asiakaspalvelun kannalta on parempi pysyä perinteisissä menetelmissä. Toimisto F on alkuvaiheessa sähköisten järjestelmien tarjoamisessa, koska he haluavat ensin itse opetella järjestelmän käytön kunnolla, ennen kuin tarjoavat sitä asiakkaille. Kustannukset ovat kuitenkin kasvaneet sähköiseen toimintaan siirryessä. Toisaalta hinnan nousu on ymmärrettävää, koska toimittaja on laatinut toimivat järjestelmät tilitoimiston asiakkaille.

6.4.2 Sähköisen kirjanpidon hyödyt

Toimisto A:n mukaan sähköinen järjestelmä helpottaa tallennustyötä ja säästää aikaa. Rutiinin omaiset työt vähenevät. B:n mukaan se tulee helpottamaan kirjanpitoa ja säästyy rutiineilta. Toimisto C tykkää sähköisestä järjestelmästä, eikä siirtyisi enää paperiseen kirjanpitoon, vaikka suurin osa tehdään vielä paperisena. Toimisto D:llä järjestelmä on ollut vasta vähän aikaa käytössä ja D kokee, että työ on tällä hetkellä asiakkaiden sotkujen selvittämistä. Asiakkaat tekevät omia säätöjä järjestelmässä, joita pitää selvittää. Perinteisellä tavalla asia olisi hoidettu nopeammin.

”Sellainen asiakas, joka ymmärtää kirjanpidon päälle jotain, niin tämä sähköinen järjestelmä kyllä helpottaa ja kirjanpitäjänä näen tapahtumat päivittäin ja pystyn heti reagoimaan.” (Toimisto D.)

Toimisto E:llä ei ole sähköistä järjestelmää tarjottavana asiakkaille, mutta heidän kannaltaan sähköinen taloushallinto nopeuttaisi ja vapauttaisi aikaa rutiineilta. Osa työstä keskittyy E:llä tukihakemuksiin ja kuittien etsimiseen. Jos asiakas pääsee itse kirjautumaan sähköiseen järjestelmään ja poimimaan sieltä tarvittavat tositteet. Tämä helpottaisi tilitoimiston rutiineja. E:n mielestä sähköinen järjestelmä helpottaisi

töiden aikataulutusta ja kirjanpidon tekeminen olisi paremmin hallittavissa, jos aineista olisi sähköisessä muodossa. E:n mielestä sähköistyminen on positiivinen asia ja siitä on enemmän hyötyä kuin haittaa. Kehitys on menossa koko ajan eteenpäin ja työnkuva tulee muuttumaan. Aikaa tulee vapautumaan sähköisten järjestelmien ansioista enemmän asiakokonaisuuksien hallintaan. Oma ammattitaito ja osaaminen tulee kehittymään samalla.

Toimisto F:n mielestä oma arkinen työn teko tulee muuttumaan radikaalisesti. Toimisto F:n mielestä sähköinen järjestelmä tulee muuttamaan rutiinit uusiksi, joten suoraan lainaten F:n mielipidettä:

”Pitää oppia ajattelemaan itse kirjanpito uudesta näkökulmasta”

6.4.3 Sähköisten järjestelmien sopivuus asiakkaille

Toimisto A:n mukaan yrittäjän tulee olla kiinnostunut tietokoneista, että sähköisiin järjestelmiin siirtyminen sujuu helpommin. Jos yrittäjä tekee paljon työmatkoja, sähköinen järjestelmä on hyvä ratkaisu, koska asioiden hoitaminen ei ole tällöin sidottu aikaan tai paikkaan. Procountorissa on ongelmana se, että iso varasto kirjanpito ei onnistu siellä. Tilitoimistolle on helpointa, että on vain yksi järjestelmä käytössä. Tiettyillä toimialoilla on omat varastohallinto-ohjelmat, jotka eivät aina taivu sähköiseen järjestelmään. Tilitoimiston kannalta tilitoimistoilla menee helpommin.

Toimisto B:n mukaan, jos asiakkaalla on digitaaliset palvelut jo ennestään tuttuja, sähköiseen, järjestelmään siirtyminen on helpompaa. Toimisto C:n mukaan sähköinen järjestelmä sopii isoille yrityksille. Pienet yritykset eivät siitä hyödy ja hinta on liian korkea heidän toimintaansa. Sähköinen järjestelmä on silloin parhaimmillaan, kun kaikki aineisto saadaan sähköisesti järjestelmään. Manuaalinen tallentaminen ei sovi hyvin yhteen sähköisen järjestelmän kannalta. Toimisto D:n mielestä ne asiakkaat, jotka ovat enemmän perillä digitaalisista palveluista ja ymmärtävät kirjanpidosta on järjestelmän käyttö heidän kanssaan helpompaa. Toimisto E ei kommentoinut kysymykseen kenelle sähköinen järjestelmä sopii.

Toimisto F:n mielestä sähköinen järjestelmä sopii kaikille. Kustannukset ovat vain liian suuret esimerkiksi pienille yhdistyksille, taloyhtiöille ja taloyhtiöille, sekä toiminnimille. Siirtyminen sähköiseen toimintaympäristöön on helppoa isoille yrityksille. Lopuksi vielä lainaten toimisto F:n loppukommentista:

" Useampi pieni yrittäjä on sanonut, että heitä ei kiinnosta siirtyä sähköiseen toimintaympäristöön sen takia, että kun toiminta on niin pientä ja vähäistä, että heidän on tavallaan vaikea pysyä mukana niissä vähäisissä liiketoimissa. Että niistä on vaikea muodostaa kokonaisuutta, kun toiminta on niin pientä ja harvakseltaan... He sanovat, että tykkäävät enemmän käsitellä konkreettisesti ja manuaalisesti papereita ja näppäillä numeroita, että ne syöpyvät paremmin mieliin ja ymmärrykseen.

Mutta tuohan on ihan sellainen persoonallinen tekijä, jota ei voi yleistää. Jokuhan voi saada paremman yhteiskuvan toimistaan, kun ne olisivat sähköisessä toimintaympäristössä ja raportit olisivat kätevästi saatavilla juuri silloin, kuin yrittäjä itse niitä haluaa katsella."

7 POHDINTA

7.1 Sähköisten palveluiden käyttöönotto yrityksissä

Haastateltavia tilitoimistoja on kuusi kappaletta. Näistä toimistoista neljällä on käytössä sähköinen järjestelmä asiakkaille. Yksi tilitoimisto on ottanut sähköisen järjestelmän omaan käyttöön, mutta eivät tarjoa sitä vielä asiakkaille. Viimeisellä tilitoimistolla ei ole käytössä ollenkaan sähköisiä järjestelmiä. Neljän tilitoimiston asiakkaista sähköisen järjestelmän on ottanut käyttöön 1–15%. Alhainen prosenttiosuus johtuu siitä, että kaksi toimistoa on ottanut järjestelmän hiljattain käyttöön. Kahdella tilitoimistoilla käyttöprosentti on 10–15% ja heillä järjestelmä on ollut kauemmin käytössä.

Tutkimuksessa yllätti, kuinka vähäistä sähköisten järjestelmien käyttö on. Julkisesta keskustelusta tulee mielikuva, että sähköisten järjestelmien käyttö on laajempaa. Opinoissa on puhuttu paljon, kuinka sähköisten järjestelmien käyttö on todella yleistä. Tämä kuitenkin näyttää pitävän paikkaansa vain isommissa tilitoimistoissa. Julkisen keskustelun mukaan digitalisaatio on todella pitkällä, mutta pienissä tilitoimistoissa totuus on toinen. Tämän kyselyn perusteella sähköisten järjestelmien käyttöönotto on vielä vähäistä.

7.2 Esteet sähköisille järjestelmille

Suurin este sähköisten järjestelmien käyttöönottoon on hinta. Asiakasyritykset kokevat, että kirjanpidon hinta nousee liikaa, jos ottavat sähköisen järjestelmän käyttöön. Asiakasyritykset ovat pieniä, joten hinta voi olla merkittävä este järjestelmän käyttöönotolle. Toisaalta, vaikka kirjanpidon hinta nousee, voivat sähköisen järjestelmän edut kuitenkin olla merkittävät, yrityksen koosta riippumatta. Asiakasyrityksillä säästyy aikaa, koska kaikki tarvittavat dokumentit löytyvät helposti sähköisestä järjestelmästä. Asiakas pystyy itse katsomaan ja tulostamaan materiaalia sähköisestä järjestelmästä. Toisaalta hinta ei välttämättä edes nouse niin paljoa, koska asiakas pystyy itse katsomaan asioita sähköisestä järjestelmästä, jolloin tilitoimiston

ei tarvitse sitä tehdä. Hinnan säästöä syntyy myös siitä, jos yritys vastaanottaa laskut sähköisenä, jolloin mahdolliset laskutuslisät jäävät pois. Myös laskujen lähettäminen on edullisempaa sähköisenä kuin paperisena.

Muutosvastarinta ja ennakkoluulot sähköisiä järjestelmiä kohtaan ovat myös este siirtymisessä. Asiakasyritykset haluavat tehdä asiat niin kuin tähänkin asti on tehty, he eivät näe mitään etua siinä, että siirtyisivät käyttämään sähköisiä järjestelmiä. Saattaa myös olla sellaisia asiakkaita, joilla ei ole edes tietokonetta käytössä, vaan kaikki tehdään vielä paperisena. Tällöin siirtymisen sähköiseen järjestelmään nousee isoksi kynnykseksi ja voi olla, että tällaiselle asiakkaalle sähköisen järjestelmän tarjoaminen on jopa mahdotonta.

7.3 Johtopäätökset

Tutkimuksessa tuli selville, että tilitoimistoilla ei ole ongelmaa siirtyä sähköisiin järjestelmiin. Neljällä kuudesta toimistosta oli sähköinen järjestelmä käytössä ja kahdella tilitoimistolla asia oli suunnitteluasteella. Ne, joilla sähköinen järjestelmä on käytössä, ovat pääsääntöisesti tyytyväisiä siihen, että ovat ottaneet järjestelmän käyttöön.

Kwokin (2017) tuloksena se, että digitalisaatio nähdään mahdollisuutena kehittää oma toimintaa ja myös työnkuva tulee muuttumaan. Thorsin (2013) tutkimuksessa Seinäjoen seudun tilitoimistoissa käy ilmi, että tilitoimistoilla on kyllä valmius tarjota sähköisiä taloushallinnon palveluja, mutta sähköinen taloushallinto ei ole saanut merkittävää jalansijaa asiakkaiden keskuudessa. Kuten myös tässä työssä kävi ilmi, tilitoimistoissa on valmiudet sähköiseen taloushallintoon. Tilitoimistot ovat merkittävässä asemassa asiakkaiden digiloikkaan.

Myös tässä työssä kävi ilmi, vaikka sähköisten järjestelmien käyttöönotto oli vähäistä, niin tilitoimistot olivat tyytyväisiä sähköisiin järjestelmiin. Tilitoimistoissa on siis mahdollisuudet sähköisiin järjestelmiin ja olisivat niihin halukkaita siirtymään. Suurimpana haasteena on saada asiakkaat vakuuttuneeksi siitä, että sähköinen järjestelmä kannattaa ottaa käyttöön.

Siirtymävaiheessa sähköinen järjestelmä käyttöönotto työllistää tilitoimistoa. Ensin on löydettävä sellainen ohjelma, joka sopii sekä tilitoimistolle ja asiakasyrityksille. Tilitoimiston tulee myös itse opetella ohjelman käyttö ennen kuin sitä voi tarjota asiakkaille. Kuten tuloksista ilmeni, asiakasyritykset ei ole ottaneet sähköisiä järjestelmiä kovin innokkaasti käyttöön. Haastavaa tilitoimistoille on saada asiakkaat vakuuttuneeksi siitä, että sähköinen järjestelmä kannattaa ottaa käyttöön.

Vaikka järjestelmään siirtyneitä on vähän, tulee tilitoimistolla olla käytössä sähköinen kirjanpitojärjestelmä, jota voi tarjota halukkaille asiakasyrityksille. Voi olla, että tilitoimiston isommat asiakkaat haluavat siirtyä sähköiseen järjestelmään ja jos tilitoimistolla ei ole sitä tarjota, saattaa asiakas vaihtaa tämän takia tilitoimistoa. Iso asiakas saattaa olla merkittävä asia pienelle tilitoimistolle, joten sähköisiä järjestelmiä tulee olla tarjolla.

Tilitoimistojen digitalisaatio koskettavat artikkelit ja blogit antavat ruusuisen kuvan digitalisaation käyttöönotosta. Tässä työssä kävi ilmi, että vaikka asiasta puhutaan paljon, niin todellisuudessa pienten tilitoimistojen asiakkaat ovat ottaneet käyttöön vähän sähköisiä järjestelmiä, vaikka tilitoimisto niitä tarjoaakin asiakkailleen.

7.4 Jatkotutkimukset

Aihetta olisi mielenkiintoista tutkia asiakasyritysten näkökulmasta ja selvittää heidän kokemuksiaan sähköisistä järjestelmistä. Kyselytutkimusta voisi myös laajentaa koskemaan isompia tilitoimistoja. Mielenkiintoinen tutkimusaihe olisi vertailla erilaisia sähköisiä kirjanpitojärjestelmiä ja niiden käytettävyyttä.

LÄHTEET

- FaktaCount. 29.10.2017. Kirjanpidon historia. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 1.2.2020]. Saatavana: <https://faktacount.fi/kirjanpidon-historia/>.
- Filenius, M. 2015. Digitaalinen asiakaskokemus: Menesty monikanavaisessa liiketoiminnassa. Jyväskylä: Docendo Oy.
- Gartner Glossary. Ei päiväystä. [Verkkajulkaisu]. Digitalization. Gartner. [Viitattu 1.2.2020]. Saatavana: <https://www.gartner.com/en/information-technology/glossary/digitalization>.
- Heikkinen, M. Ei päiväystä. Taloushallinnon lyhyt historia – innovaatioiden ja työn tuottavuuden näkökulma. Intito. [Verkkosivu]. [Viitattu 16.2.2020]. Saatavana: <https://intito.fi/taloushallinnon-lyhyt-historia-innovaatioiden-ja-tyon-tuottavuuden-nakokulma/>.
- Hirsijärvi, S. & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino
- Ilmarinen, V. & Koskela, K. 2015. Digitalisaatio – yritysjohdon käsikirja. Helsinki: Talentum.
- Juhanko, J. (toim.), Jurvansuu, M. (toim.), Ahlqvist, T., Ailisto, H., Alahuhta, P., Collin, J., Halen, M., Heikkilä, T., Kortelainen, H., Mäntylä, M., Seppälä, T., Salminen, M., Simons, M. & Tuominen, A. 2015. Suomalainen teollinen internet – 49(52) haasteesta mahdollisuudeksi: taustoittava kooste. [Verkkajulkaisu]. ETLA. [Viitattu 24.3.2016]. Saatavissa: <https://www.etla.fi/wp-content/uploads/ETLA-Raportit-Reports-42.pdf>.
- Jyväskylän Yliopisto, 23.4.2015. Koppa. Määrällinen tutkimus. [Verkkosivu]. Saatavana: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/maarallinen-tutkimus>.
- Kirjanpito, mitä se on ja miksi sitä pidetään? Ei päiväystä. Taloushallintoliitto. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 19.11.2019]. Saatavana: <https://taloushallintoliitto.fi/kirjanpidon-abc/kirjanpito-mita-se-on-ja-miksi-sita-pidetaan>.
- Kirjanpitovelvollisuus. Ei päiväystä. Taloushallintoliitto [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 19.11.2019]. Saatavana: <https://taloushallintoliitto.fi/kirjanpidon-abc-mita-jokaisen-tulisi-tietaa-kirjanpidosta/kirjanpitovelvollisuus>.
- Kwok, M. Y. 2017. Digitalisaation haasteet ja mahdollisuudet pienissä tilitoimistoissa. Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. Opin- näytetyö. [Verkkajulkaisu]. [Viitattu 22.3.2020]. Saatavana: <https://core.ac.uk/download/pdf/161416088.pdf>.

L 30.12.1997/1336. Kirjanpitolaki.

L 30.12.2015/1620. Kirjanpitolaki.

L 6.6.2003/453. Uskonnonvapauslaki.

Lahti, S. & Salminen, T. 2014. Digitaalinen taloushallinto. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Pajarinen, M. 22.10.2014. Ammatit digitalisaation pyörteessä. [Verkkoartikkeli]. Tilisanomat. [Viitattu 29.11.2019]. Saatavana: <https://tilisanomat.fi/teknologia/amatit-digitalisaation-pyorteessa>.

Similä, P. 24.8.2017. Mitä mahdollisuuksia digitalisaatio tuo taloushallinnon ammattilaisille? [Verkkoartikkeli]. Finago. [Viitattu 22.3.2020]. Saatavana: <https://blog.finago.com/fi/mita-mahdollisuuksia-digitalisaatio-tuo-taloushallinnon-ammattilaisille>.

Taloushallintoliitto. Ei päiväystä. Kirjanpito, mitä se on ja miksi sitä pidetään? [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 19.11.2019]. Saatavana: <https://taloushallintoliitto.fi/kirjanpidon-abc/kirjanpito-mita-se-on-ja-miksi-sita-pidetaan>.

Tee tutkimus. 2015. Tutkijan ABC. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 6.3.2020]. Saatavana: <https://rajatontatiedekasvatusta.wordpress.com/tutkijan-abc/>.

Thors, H. 2013. Sähköinen taloushallinto – levinneisyys ja käyttöönotto Seinäjoen seudun tilitoimistoissa. Seinäjoen Ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 31.3.2020]. Saatavana: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/62163/Thors_Heidi.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Tilastokeskus. 2014. Internetin käytön yleiset muutokset. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 20.4.2020]. Saatavana: https://www.stat.fi/til/sutivi/2014/sutivi_2014_2014-11-06_kat_001_fi.html.

Tomperi, S. 2017. Käytännön Kirjanpito. 25., uudistettu painos. Keuruu: Otavan Kirjanpaino Oy.

Tositteet kirjanpidon pohjana. Ei päiväystä. Taloushallintoliitto. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 16.2.2020]. Saatavana: <https://taloushallintoliitto.fi/tositteet-kirjanpidon-pohjana>.

Valtioneuvosto. Ei päiväystä. Digitalisaatio, kokeilut ja normien purkaminen. [WWW-dokumentti]. Valtioneuvosto. [Viitattu 2.2.2020]. Saatavissa: <http://valtioneuvosto.fi/hallitusohjelman-toteutus/digitalisaatio>.

Valtiovarainministeriö. 2016. Julkisen hallinnon digitalisaatio. [Verkojulkaisu]. [Viitattu 9.2.2020]. Saatavana: <https://vm.fi/digitalisaatio>.

Yrittäjät. 2014. Sähköinen taloushallinto. [Verkojulkaisu]. [Viitattu 9.2.2020]. Saatavana: <https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/taloushallinto-ja-maksut/taloushallinto/sahkoinen-taloushallinto-317818#quickset-valilehti=0>.

LIITTEET

Liite 1. Haastattelunkysymykset

LIITE 1 Haastattelun kysymykset

1. Montako henkilöä teillä on töissä?
2. Onko mahdollisuus tarjota kirjanpitoalveluita sähköisenä?
3. Jos teillä on tarjolla sähköinen järjestelmä, mikä järjestelmä käytössä?
4. Montako prosenttia asiakkaista on siirtynyt sähköiseen järjestelmään?
5. Mikä on mielestäsi suurin este, että asiakas ei halua siirtyä sähköiseen järjestelmään?
6. Mitkä ovat omat kokemuksesi sähköisestä järjestelmästä?
 - Esim. hinta vrt. perinteinen?
 - helpottaako kirjanpitoa, säästykö rutiineilta?
 - Kenelle sopii sähköinen, kenelle ei?